

تعیین کننده های اجتماعی-اقتصادی اعتماد عام در
بین کودکان کار مراجعه کننده به مراکز مردم نهاد
شهر تهران

A Study of Socio-Economic Determinants
of Social Trust among Labor Children
Referring to NGOs in Tehran

Akram Moradi¹, Homira Sajjadi², Meroe Vameghi³, Seyed Hossein Mohaqeqi Kamal⁴, Gholamreza Ghaedamini Harouni⁵

Introduction: Trust is one of the most important synthetic forces within society. Conceptually, trust is also attributable to relationships within and between social groups (history, families, friends, communities, organizations, companies, nations, etc.). It is a popular approach to frame the dynamics of inter-group and intra-group interactions in terms of trust. There is a general consensus among contemporary social scientists that social trust is important, as the small flood of recent publications on the topic shows. The interest in trust covers, unusually, in the increasingly fragmented and specialized academic world, sociology, political science, economics, psychology, history, political theory and philosophy, management and organization studies, and anthropology. Trust, it is said, contributes to economic growth and efficiency in market economics, to

1. M.A in Social welfare
2. Ph.D in Social Medicine
3. Psychiatrist
4. Ph.D in Social welfare and social Health, <Hosseinmoaqeq@gmail.com>
5. Ph.D in Social welfare and social Health

اکرم مرادی^۱، حمیرا سجادی^۲، مروئه وامقی^۳، سیدحسین محقق کمال^۴، غلامرضا قائد امینی هارونی^۵

مقدمه: اجتماع کلی در میان دانشمندان علوم اجتماعی معاصر وجود دارد که اعتماد اجتماعی مقوله ای بسیار مهم است. علاقه به موضوع اعتماد در بسیاری از رشته ها نظیر، جامعه شناسی، علوم سیاسی، اقتصاد، روان شناسی، تاریخ، فلسفه، مدیریت و سازمان و انسان شناسی در سراسر جهان دیده می شود. امروزه اعتماد اجتماعی از جمله مقولات اساسی در مطالعات اجتماعی و سیاسی معاصر و یکی از اجزاء اصلی سرمایه اجتماعی محسوب می شود. هدف مطالعه حاضر بررسی تعیین کننده های اقتصادی-اجتماعی اعتماد در بین کودکان کار شهر تهران می باشد.

روش: مطالعه حاضر یک مطالعه همبستگی است که به روش پیمایش انجام شده است.

* کارشناس ارشد رفاه اجتماعی، دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی، تهران، ایران.

** دکتر تخصصی پزشکی اجتماعی، مرکز تحقیقات عوامل مؤثر بر سلامت، دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی، تهران، ایران.

*** روان پزشکی، مرکز تحقیقات مدیریت رفاه اجتماعی، دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی، تهران، ایران.

**** دکتر سلامت و رفاه اجتماعی، مرکز تحقیقات مدیریت رفاه اجتماعی، دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

<hosseinmoaqeq@gmail.com>

***** دکتر سلامت و رفاه اجتماعی، مرکز تحقیقات مدیریت رفاه اجتماعی، دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی، تهران، ایران.

the provision of public goods, to social integration, co-operation and harmony, to personal life satisfaction, and to democratic stability and development, and even to good health and longevity. Trust is also at the center of a cluster of other concepts that are not less important for social science theory than for practical daily life, including life satisfaction and happiness, optimism, well-being, health, economic prosperity, education, welfare, participation, community, civil society, and democracy. And, of course, social trust is a core component of social capital, and is normally used as a key indicator of it, sometimes as the best or only single indicator. The aim of this research is a study of socio-economic determinants of trust among labor children referring to NGOs in Tehran.

Method: This study is a correlational study that was conducted with survey method. The population of the study was all 13 to 18 year old children who are referred to children support center (including Iliya institute, Shush children home, Naser Khosro children home, Moulavi all children center and science Home) in Tehran. A sample of 105 working children was selected by convenience sampling according to inclusion and exclusion criteria. The

جامعه آماری این مطالعه کلیه کودکان کار ۱۳ تا ۱۸ ساله مراجعه کننده به سازمانهای مردم نهاد حمایت از حقوق کودکان تهران در سال ۱۳۹۳ بودند که ۱۰۵ نفر از ۴ مرکز حمایت از حقوق کودکان (مؤسسه ایلیا، خانه کودک شوش، خانه کودک ناصر خسرو، مرکز همه کودکان مولوی و خانه علم) به عنوان حجم نمونه مورد بررسی قرار گرفتند. برای جمع آوری داده‌ها از پرسشنامه اعتماد اجتماعی استفاده شد. پس از جمع آوری، داده‌ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS و رگرسیون چندگانه تحلیل شد.

یافته‌ها: میانگین وضعیت اعتماد اجتماعی کودکان ۶۴/۲۴ (در حد متوسط) با انحراف معیار ۱۰/۰۸ می‌باشد. همچنین از بین عوامل اقتصادی و اجتماعی مورد بررسی (شامل سن، جنس، بعد خانوار، وضعیت مسکن، محل تولد، ملیت و درآمد) تنها ملیت (ایرانی بودن در مقابل افغانی بودن) و درآمد کودکان با اعتماد اجتماعی آنها ارتباط داشت که این دو متغیر مجموعاً ۲۸/۶ درصد از تغییرات اعتماد اجتماعی را تبیین می‌کند.

بحث: با در نظر گرفتن این نکته که زندگی سالم محصول داشتن تعامل اجتماعی است و اعتماد عامل کلیدی مهمی در شکل‌گیری تعامل است، لازم است بسترهای لازم برای حفظ و تقویت اعتماد و اعتمادسازی هر بیشتر مورد توجه مسئولان قرار گیرد. علاوه بر این، با توجه به این که کودکان کار از گروههایی هستند که مشکلات اجتماعی، اقتصادی و

research instrument was a social trust questionnaire. The questionnaire consisted of 25 items and five dimensions including behavior-based trust, cooperative tendencies, openness, honesty, reliability. The face validity of the questionnaire was approved by 12 experts of university of social welfare and rehabilitation sciences in the fields of: social welfare, social work, social policy, sociology, psychiatry, social medicine, and psychology. Also, construct validity which was performed by principal components analysis showed that there is only one factor that explains 52.92% of the variance and all the items loaded on this factor. To determine the reliability of the questionnaire a pilot study was conducted on 30 labor children. Then, after ensuring questions are understandable for the target group and calculating the coefficient alpha, the final questionnaire was developed and completed. Cronbach's alpha coefficient of the questionnaire was 0.954 and Cronbach's alpha coefficients for five dimensions of the questionnaire were 0.971, 0.971, 0.966, 0.969, and 0.967 respectively. Data were analyzed using SPSS statistical software and multiple linear regressions.

Findings: The results showed that 85

خانوادگی بیشتری نسبت به همسالان خود دارند و با در نظر گرفتن این نکته که این کودکان می‌توانند بالقوه درگیر آسیب‌های اجتماعی شوند که هزینه‌هایی را به سایر افراد جامعه نیز تحمیل کند، ارائه برنامه‌های مناسب برای افزایش اعتماد اجتماعی آنان می‌تواند هم به عنوان راهکاری برای افزایش سلامت اجتماعی این کودکان و افزایش سلامت جامعه از طریق کاستن از آسیب‌های اجتماعی مد نظر قرار گیرد.
واژگان کلیدی: اعتماد اجتماعی، کودکان کار، سازمان‌های مردم‌نهاد، عوامل اقتصادی-اجتماعی

تاریخ دریافت: ۹۴/۷/۵

تاریخ پذیرش: ۹۵/۴/۲۸

مقدمه

امروزه اعتماد اجتماعی از جمله مقولات اساسی در مطالعات اجتماعی و سیاسی معاصر و یکی از اجزاء اصلی سرمایه اجتماعی است که معمولاً آن را به منزله یکی از شاخص‌های کلیدی در بررسی سرمایه اجتماعی به کار می‌برند و حتی در مواقعی می‌توان گفت بهترین یا تنهاترین شاخص در

percent of the samples were girl, 73 percent had Afghan nationality, 3 percent were illiterate, 90 percent were in elementary school and only 7 percent had high school education. As well as nearly 60 percent of people, both married and divorced met their wives or husbands traditionally. They were mainly introduced to each other by their families and friends. Also, the average family size was $n = 6.85$ for working children. 77% of their parents lived together and another 23% were divorced or one parent had died. Furthermore, average income of children was 539,000 Tomans monthly (between 90,000 to 1,300,000 Tomans). The findings about the children's job showed that shopkeeper and peddler were the most important jobs. The results showed that social trust was at intermediate level (64.24 ± 10.08) among labor children. In the aspect of social trust, the behavior-based trust mean was 13.3 (between 6 to 21), a cooperative tendency was 8.92 (between 5 to 21), openness was 12.41 (between 6 to 19), honesty was 14.13 (between 9 to 21), and reliability was 15.48 (between 9 to 20). In addition, among the economic and social factors examined including age, sex, income,

زمینه بررسی سرمایه اجتماعی است (دیلی، ۲۰۰۳).

اعتماد اجتماعی از عواملی است که می‌تواند در ایجاد ذهنیت مثبت از طریق فراهم کردن زمینه مشارکت و همکاری میان اعضای جامعه دخیل باشد. از نظر زتومکا^۱ (۱۳۸۷) اعتماد به معنای انتظار عمل صادقانه از دیگران نسبت به خود است. اهمیت اعتماد در روابط و پیوندهای اجتماعی به گونه‌ای است که زمینه همکاری و تعامل را در ابعاد مختلف جامعه گسترش می‌دهد، در حالی که کاهش اعتماد اجتماعی در جامعه موجب می‌شود ترس از برقراری رابطه و احساس ناامنی بین اعضا به وجود آید که مانع از تداوم و تقویت رابطه و کاهش همکاری و تعاملات می‌شود که در این صورت فردگرایی و منفعت‌طلبی که منشاء بسیاری از انحرافات و نابسامانیهای

1. Deily
2. Sztompka

family size, place of birth, nationality, and housing situation only income and nationality significantly associated with social trust. These two factors together explained about 28.6 percent of the social trust variance.

Discussion: Considering the fact that healthy living is a product of social interaction and trust is a key factor in the formation of interaction, it is necessary to attempt for maintain and strengthen the trust in society. Furthermore, due to the fact that working children have more social, economic and family problems than their peers and taking into account the fact that these children could potentially be involved in social problems, that also impose costs on other people, providing appropriate programs to increase their social trust can be a method of improving children's social health and, consequently, social well-being for society.

KeyWords: Labor children, NGOs, Socio-economic factors, Social trust

کلی در مورد نقش و اهمیت اعتماد می‌توان گفت اعتماد به‌عنوان عامل کلیدی در راستای آموزش خوب (کلمن، ۱۳۷۷)، تأمین کیفیت مراقبتهای سلامت و حتی حل و فصل منازعات قومی به شمار می‌رود (لوک^۲، ۲۰۰۲).

اجتماعی است در جامعه رواج می‌یابد (باستانی و همکاران، ۱۳۸۷).

اعتماد به‌عنوان مهم‌ترین جزء سرمایه اجتماعی یکی از شاخصها و نشانگرهای مؤثر سلامت و بهزیستی اجتماعی است. بسیاری از فیلسوفان اجتماعی نظیر هیس^۱ و توکوویل^۲ معتقدند که اعتماد پایه اساسی نظم اجتماعی است و تنشهای اجتماعی را کاهش و انسجام را افزایش می‌دهد. ایده اساسی این است که اعتماد افراد به یکدیگر و اعتماد آنها به نهادهای اجتماعی همراه با شکل‌گیری شبکه‌های اجتماعی سودمند می‌تواند اثرات مثبتی بر سلامت جسمی و روانی افراد و همچنین بر کارایی نظام داشته باشد (شارع پور، ۱۳۸۸). به‌طور

1. Hiss
2. Toukvill
3. Locke